

Wyrok z 9 stycznia 2007 r., P 5/05
**UPRZYWILEJOWANIE PODMIOTÓW PAŃSTWOWYCH
W POSTĘPOWANIU EGZEKUCYJNYM**

(OTK ZU 2007, nr 1A, poz. 1)

Rodzaj postępowania: pytanie prawne sądu Inicjator: Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy	Skład orzekający: 5 sędziów	Zdania odrębne: 0
--	---------------------------------------	-----------------------------

Przedmiot kontroli	Wzorce kontroli
Wyłączenie spod egzekucji niektórych wierzytelności przypadających dłużnikowi od państwowych jednostek organizacyjnych [Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego: art. 831 § 1 pkt 4]	Spółeczna gospodarka rynkowa Zasada równości wobec prawa Zasada równej ochrony własności [Konstytucja: art. 20, art. 32, art. 64 ust. 2]

W celu ochrony niektórych podmiotów w cywilnym postępowaniu egzekucyjnym ustawodawca, kierując się różnymi względami, przewidział określone ograniczenia egzekucji. Ograniczenia te polegają w szczególności na tym, że egzekucja nie może być prowadzona z pewnych przedmiotów (por. art. 829 k.p.c.) lub na tym, że egzekucji nie podlegają pewne kategorie wierzytelności (por. art. 831 k.p.c.).

Zgodnie z przepisem zaskarżonym w niniejszej sprawie, nie podlegały egzekucji w postępowaniu cywilnym niektóre wierzytelności przypadające dłużnikowi od państwowych jednostek organizacyjnych. Chodziło o wierzytelności „z tytułu dostaw, robót lub usług przed ukończeniem dostawy, roboty lub usługi w wysokości nie przekraczającej 75% każdorazowej wypłaty, chyba że chodzi o wierzytelność pracowników dłużnika z tytułu pracy wykonywanej przy tychże dostawach, robotach lub usługach”. Przepis ten uprzywilejował więc egzekucyjnie niektóre długi podmiotów publicznych.

Inicjatorem kontroli konstytucyjności w niniejszej sprawie był sąd rejonowy rozpoznający sprawę w przedmiocie egzekucji skierowanej przeciwko pewnemu samodzielnemu publicznemu zakładowi opieki zdrowotnej. Sąd skierował do Trybunału Konstytucyjnego pytanie prawne, w którym podniósł, że uprzywilejowanie egzekucyjne podmiotów sektora państwowego, stanowiące „relikt poprzedniego systemu politycznego”, narusza konstytucyjne zasady społecznej gospodarki rynkowej (art. 20), równości wobec prawa (art. 32 ust. 1) oraz równej ochrony własności (art. 64 ust. 2).

Tłem niniejszej sprawy były przede wszystkim problemy z wyegzekwowaniem wierzytelności należnych od publicznych szpitali.

ROZSTRZYGNIECIE

Art. 831 § 1 pkt 4 k.p.c. jest niezgodny z art. 20, art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 2 Konstytucji.

GŁÓWNE TEZY UZASADNIENIA

1. W wyniku transformacji ustrojowej po 1989 r. nastąpiło zrównanie statusu poszczególnych rodzajów własności, a także oddzielenie sfery aktywności gospodarczej państwa (*dominium*) od sfery władzy państwowej (*imperium*). Podmioty sektora publicznego w zakresie podejmowanej działalności gospodarczej podlegają regulacjom cywilnoprawnym, charakteryzującym się przede wszystkim równością stron.
2. Na gruncie obecnej Konstytucji, deklarującej zasadę społecznej gospodarki rynkowej (art. 20), której elementem jest zasada swobodnej konkurencji, nie znajduje uzasadnienia uprzywilejowanie państwowych jednostek organizacyjnych w obrocie cywilnoprawnym w celu zapewnienia im realizacji zobowiązań jedynie z uwagi na fakt, że są to podmioty należące do sektora publicznego. Niedopuszczalna jest jakakolwiek dyskryminacja w tym zakresie podmiotów niepaństwowych. Działalność jednostek państwowych w stosunkach z podmiotami sektora prywatnego musi być oparta na zasadach rynkowych.
3. Zasada równości (art. 32 ust. 1 Konstytucji) jest rozwinięciem zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) w zakresie, w jakim dotyczy relacji państwo – podmioty prawa prywatnego. Z zasady równości wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa charakteryzujących się w równym stopniu daną cechą istotną. Prawo do równego traktowania ma charakter prawa drugiego stopnia (tzw. metaprawa), co oznacza, że nie przysługuje ono samoistnie, ale w związku z konkretnymi normami prawnymi lub innymi działaniami organów władzy publicznej. Stwierdzenie naruszenia zasady równości nie jest możliwe w drodze „prostego” zestawienia ze sobą wzorca konstytucyjnego i zakwestionowanej regulacji. Konieczne jest również uwzględnienie norm podkonstytucyjnych regulujących sytuację prawną innych jednostek i porównanie norm, których adresem jest skarżący, z normami adresowanymi do osób znajdujących się w takiej samej lub w podobnej sytuacji.
4. Fakt, że regulacja badana w niniejszej sprawie narusza zasadę równości nie oznacza niedopuszczalności tworzenia instrumentów mających na celu zapewnienie sprawności przepływu odpowiednich środków do podmiotów zobowiązanych do świadczeń w zakresie ochrony zdrowia w związku z wykonywaniem obowiązków wynikających z art. 68 Konstytucji. Instrumenty takie nie mogą jednak nikogo dyskryminować ze względu na rodzaj własności, na jakim oparta jest działalność gospodarcza.

Przepisy Konstytucji

Art. 2. Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 20. Społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 32. 1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

Art. 64. [...] 2. Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.

Art. 68. 1. Każdy ma prawo do ochrony zdrowia.

2. Obywatelom, niezależnie od ich sytuacji materialnej, władze publiczne zapewniają równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Warunki i zakres udzielania świadczeń określa ustawa.

3. Władze publiczne są obowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku.

4. Władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska.

5. Władze publiczne popierają rozwój kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.